

TAULA RODONA. EL VALOR DE LAS VACUNES EN EL SIGLO XXI

EL VALOR DE LAS VACUNES EN EL SIGLO XXI

Àngela DOMÍNGUEZ GARCÍA

Acadèmica numerària de la RAFC. Catedràtica de
Medicina Preventiva i Salut Pública de la UB

En aquesta taula rodona sobre "El valor de les vacunes en el segle XXI" s'han abordat temes que tenen un gran interès per a la salut de la població i que són d'una enorme actualitat. S'ha mostrat com els programes de vacunacions comporten beneficis no només en termes de salut (morts evitades, casos de malaltia, seqüeles i hospitalitzacions evitades), sino també en termes econòmics. De fet, abans de decidir sobre la conveniència d'incloure una nova vacuna en el calendari de vacunacions sistemàtiques, a més de tenir en compte els aspectes ètics, la càrrega de la malaltia, l'eficàcia, efectivitat i seguretat de la vacuna i les repercussions epidemiològiques i organitzatives que pot comportar la seva introducció en el conjunt de les actuacions sanitàries, es tenen també en consideració els resultats dels estudis d'avaluació econòmica. En aquest sentit, vull fer esment a un recent estudi realitzat als Estats Units en el que es va mostrar que la raó benefici-cost d'un programa d'administració de 9 vacunes incloses al calendari de vacunacions sistemàtiques d'aquell país (les mateixes que tenim a Catalunya més les vacunes antivaricel·la, antipneumocòccica conjugada i la vacuna antirotavirus), va ser de 3 (és a dir, es recuperen tres dòlars per cada dòlar gastat) si es tenen compte només els costos directes i de 6 (és a dir, es recuperen sis dòlars per cada dòlar gastat) quan es tenen en compte també els costos socials¹. S'ha parlat també sobre la conveniència de que, no només les institucions acadèmiques i les societats científiques, sino també les pròpies institucions de l'administració sanitària, assenyalin la bondat de totes aquelles vacunes disponibles que hagin superat els criteris abans esmentats, independentment de si l'administració les pot oferir gratuïtament o no pot fer-ho. Negar o ometre virtuts de determinades vacunes (com la vacuna conjugada antipneumocòccica o la vacuna antivaricel·la, per exemple) pel sol fet de que conjunturalment es valori que no es poden suministrar de manera gratuïta a tota la població per a la qual es-

taría indicada, crea confusió als ciutadans i contribueix a que s'infrautilitzin vacunes que proporcionen un important benefici individual als vacunats i també un benefici col·lectiu (protegint a persones no vacunades) si la vacuna, com és el cas dels exemples esmentats, proporciona immunitat de grup. Hem d'aprendre de l'experiència que malauradament vam tenir a Espanya quan, per consideracions de caire estrictament polític, es va negar una utilització massiva de la vacuna antipoliomielítica.

Finalment, voldria destacar la importància creixent que van tenint en els països desenvolupats (i Catalunya no s'escapa a aquesta tendència), els moviments anti-vacunes en els quals no només els usuaris de la sanitat, sino també alguns professionals sanitaris defensen, sense cap base científica, que les vacunacions no són necessàries o que poden comportar riscos innecessaris. El fet que, gràcies precisament als programes de vacunacions, determinades malalties hagin disminuït moltíssim la seva incidència o que fins i tot hagin desaparegut d'un determinat territori (com és el cas de la polio, la diftèria o el xarampió a Catalunya), pot portar erròniament a que algunes persones pensin que el problema d'aquelles malalties no existeix i que, per tant, no cal exposar-se als potencials riscos de les vacunacions. En aquest sentit, cal tenir ben present que mai una vacuna s'ha incorporat a un calendari de vacunacions sense tenir la certesa de que els beneficis col·lectius superaran els possibles inconvenients d'efectes adversos (com qualsevol altre mètode profilàctic o terapèutic, les vacunes poden produir efectes adversos a algunes persones) i que els beneficis col·lectius que s'obtidran amb la vacunació seran superiors als beneficis que individualment tindrien només les persones que rebessin la vacuna. Els professionals sanitaris tenim l'obligació ètica de conèixer i fer servir sempre la millor informació científica disponible per aconsellar als pacients. Activitats d'informació i formació, com la que avui s'ha realitzat, són absolutament necessàries i contribueixen a una millor capacitat en el camp de les vacunacions i a una adequada utilització d'aquesta eina que tan útil s'ha mostrat per a la salut de tota la població de Catalunya.

Gràcies a tots els ponents per les seves ponències i a tots vostres per la seva assistència i participació.

1 Zhou F, Shefer A, Wenger J, Messonnier M, Wang Y, López A, et al. Economic evaluation of routine childhood immunization program in the United States, 2009. *Pediatrics* 2014; 133: 577-85.